

ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКИ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BAČKAUŠČYNA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačkauščyna“ („Das Vaterland“),

(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14
Цана: Нямеччына: на год — 14,— м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.;
ЗША і Канада: на год — 8,— д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 нумар — 0,20 м. Ангельшчына й Аўстралія: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл.;
Бэльгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.;
20 фр. Аргентына: 80 пэз.; 45 пэз.; 25 пэз.; 2 пэз. Перасылка літэратурнай поштай каптуе падвойна, падвойныя нумары каптуе падвойна. Паадночны нумары газеты разам з «Калашкі» ўважаюцца за падвойныя.

Банковае konto: Zeitung „Bačkauščyna“,
Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

ГАЗЕТА Выходзіць раз у тыдзень — Цана 30 Н. ФЭИ.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN „LA PATRIE“

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERLAND“

THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER „THE FATHERLAND“

№ 29 (513)

Надзеля, 24 ліпеня 1960 г.

ГОД ВІДАНЬНЯ 14

Лёгіка джунглі

Савецкі Саюз эры Хрушчова ў сваім наступе супраць вольнага сьвету сквапна выкарыстоўвае ўсюкую нагоду, каб біць па алярам супраць уяўнага загрожання ваеннай агрэсіі з боку заходніх імперыялістычных там, дзе гэтага загрожання няма і сьледу, або каб выступаць у вабароне нейтральных і недарэзвітых краінаў усіх кантынэнтаў перад заходнім імперыялізмам там, дзе гэтых імперыялістычных пасяганьняў няма і ня было. Гэтая несамавітая тактыка савецкай замежнай палітыкі, накіраваная на заваяваньне што раз новых пазыцыяў у вольным сьвеце й падмінаваньня ў ім сілаў свабоды, найскрайвей праявілася ў савецкіх спробах умяшання ўнутраныя справы Конга.

Апошнія падзеі ў Конго бадай што ня маюць сабе прэцэдэнсу ў гісторыі нацыянальнага вызваленьня й дзяржаўнага ўнезаалежненьня каланіяльных народаў.

У студзені месяцы сёлета адбылася ў Бруксэлі канфэрэнцыя бэльгійскага ўраду й сяброў парлямэнту разам з прадстаўнікамі чорнага насельніцтва Конга, на якой была прынятая пастанова абвесьціць 30-га чэрвеня дзяржаўную незалежнасьць Конга пасля 80-ці гадовага бэльгійскага каланіяльнага ўладаньня гэтай краінай. Увесь працэс пабудовы дзяржаўнага жыцця, як правядзеньне выбараў у правінцыянальныя парлямэнты й цэнтральныя парлямэнты, эмантаваньне цэнтральнага ўраду й ўрадаў правінцыянальных, пабудова дзяржаўнага й адміністрацыйнага апарату, разбудова арміі й ворганаў публічнага парадку — увесь гэты скамплікаваны працэс павінен быў адбыцца на працягу ўсяго паўгода часу.

Пры гэтым Бельгія, якая за перыяд свайго каланіяльнага ўладаньня ўзпраўды падняла ўзроўню матэрыяльнага жыцця мясцовага насельніцтва, старалася разбудоваць пачатковае школьніцтва, шпіталі, дзіцячыя сады, кавачасныя памешчаны й г. д., не паклапацілася выхавань мясцовыя кадры, здольныя да самастойнага кіраваньня жыцьцём гэтай вялікай краіны. На 13 мільянаў чорнага насельніцтва Конга налічваецца ўсяго толькі 18 чалавек з вышэйшай асьветай. Таксама нікала колькасць людзей мае сярэдняю асьвету. У камандным складзе аўтахтоннай арміі вышэйшых рангаў па падавіжэрскія ня было зусім, а зь іх цяпер пасьпешна фармуецца вышэйшы камандны персанал удлучна зь генэраламі.

Затое прымітыўныя палітыкаў, прывільней палітыканаў на джунглявай узроўні й рознае масьці дэмагогаў паявілася нявольна колькасць, і яны цяпер надаюць тон жыцьцю краіны. На працягу апошняга паўгода яны абяцалі сваім суродзічам, што пасля абвешчання незалежнасьці прагоняць усіх белых, якіх налічваецца каля 100 тысячай чалавек, разграбяць усе іхнюю маёмасьць, нават забяруць іхныя жонкі і будучы жывць у рэканцы, як жыві раней белыя, будучы мець прыгожыя вілі, разьяджжаць аўтамашынамі і ўсё гэта, зрэзу-мела, без працы.

За такое палажэньне бласпярэчна нясе віну Бельгія, якая ня прыгатавала насельніцтва свайёй калёніі да самастойнага дзяржаўнага жыцця, а, загады на прыгатаваўшы яго й наагул не стварыўшы неабходных умоваў для незалежнасьці, лёгкадумна, на працягу ўсяго шасьці месяцаў, гэтую незалежнасьць дала. На вынікі такой лёгкадумнай палітыкі чакаць доўга ня прыйшлося.

Дзень 30-га чэрвеня, калі была ўрачыста абвешчана незалежнасьць Конга, стаўся святам да самапраўства й самаволі. Перадусім зрэвалтавалася маладая кангалійская армія, дайшло да жахлівага гвалтаньня бетых жанчынаў, рабаўніцтва, падпалаў і нават забойстваў. Між іншымі быў забіты італьянскі віцэ-консуль, разьшаныя натоўп пабіў шэфа

місіі амерыканскай узаемнай дапамогі, а так-жа прадстаўнікоў партугальскай кансулярнай місіі. Найбагацейшая натуральнымі запасамі Катанга, адна з шасьціх правінцыяў Конга, каб усьцерагнацца хаосу, аддзялілася ад кангалійскай дзяржавы й абвесьціла незалежнасьць. Бэльгійскі ўрад быў змушаны даць загад сваім вайсковым аддзелам у Конго абараняць суродзічаў да часу заканчэньня іхнае эвакуацыі й выслаць вайсковыя падмацаваньні з самой Бельгіі. Пры гэтым бэльгійскі ўрад заявіў, што бэльгійская вайсковая інтэрвенцыя ня мае на мэце парушэньня незалежнасьці кангалійскай дзяржавы й што бэльгійскія жаўнеры безадкладна пакінуць Конго, як толькі закончыцца эвакуацыя белага насельніцтва.

Як і трэба было спадзявацца, у гэтую справу ўмяшаўся Савецкі Саюз. Ужо 13-га ліпеня савецкі ўрад перадаў Амэрцыі, Вялікабрытаніі, Францыі, Бельгіі й Заходняй Нямеччыне вайсковую ноту, у якой абвінавачваў гэтыя дзяржавы ў ваеннай агрэсіі супраць Конга. Нота цьвердзіла, што Бельгія быццам наўмысьля справакавала бунт кангалійскай арміі, каб мець аснову да збройнай інтэрвенцыі з мэтай аднаўленьня каланіяльнага палажэньня ў Конго.

Таго-ж 13-га ліпеня ў Нью Ёрку было скліканае паседжаньне Рады Вясьпечнасьці дзеля абмеркаваньня просьбы кангалійскага й бэльгійскага ўрадаў, каб выслаць у Конго збройныя сілы Заходняй Нямеччыны дзеля ўстанавленьня там парадку. Савецкі прадстаўнік Собаляў запратаставаў супраць прысутнасьці на паседжаньні прадстаўніка бэльгійскага ўраду ў якасьці абсэрватара й абвінавачваў Вясьпеч у «бандытызьме і ў збройнай агрэсіі супраць Конга».

Наступнага дня прэзыдэнт кангалійскай рэспублікі Касавубу й прэм'ер Льюмуба выслалі Хрушчова тэлеграму, у якой прасілі сацьць за падзеямі ў Конго й папераджалі, што кангалійскі ўрад магчыма будзе прасіць збройнай савецкай помачы, каб супрацьстаяць агрэ-

сыўным плянам заходніх дзяржаваў. Хрушчоў толькі й чакаў гэтага й адразу запэўніў кангалійскі ўрад, што калі Бельгія й іншыя заходнія дзяржавы ня спыняць сваёй агрэсіі, дык Савецкі Саюз аднаведна на гэта зарэагуе й выступіць актыўна ў вабароне незалежнасьці Конга.

Бэльгійскі ўрад адказаў на гэтую савецкую прапачыню нотай, якой савецкі амбасадар у Бруксэлі ня прыняў, як «абразьлівай». У сувязі з гэтым бэльгійскі ўрад адклікаў свайго амбасадара з Масквы ў знак пратэсту супраць нячуванага савецкага нахабства.

Кангалійскі ўрад 20-га ліпеня прыняў пастанову зьвярнуцца да Савецкага Саюзу, а так-жа да азіяцкіх і афрыканскіх дзяржаваў з просьбай выслаць у Конго свае войскі. Прэм'ер Льюмуба на прэсавай канфэрэнцыі заявіў, што каб змуціць Бэльгіяў высьці з Кога, ён «гатоў заключыць пакт навет з чортам».

Чым уся гэтая гісторыя кончыцца, сьняныя прадбачыць нельга. Сьтуацыя на столькі крытычная й скамплікаваная, што ня выключана яшчэ далейшыя неспадзэўкі. Сьняны-ж у Конго фактычна пануе права джунглі й тарнуецца джунгліная лёгіка.

Што згодна з гэтым правам паступае прымітыўнае, інтэлектуальнае й маральнае недарэзвітае кангалійскае насельніцтва, у гэтым няма нічога дзіўнага. Таксама нічога дзіўнага, што пры заліцаваньнем палажэньня джунглінай лёгікі кіруюцца й кангалійскі ўрад, зложаны зь людзей таксама прымітыўных і мала асьвечаных.

Затое ўзапраўды абурочным, недаравальным і падлым ёсьць паступаньне Савецкага Саюзу, які ў дэзэным прыпадку таксама кіруюцца лёгікай джунглі, калі асьвельваецца заходнія дзяржавы, якія далі Конгу незалежнасьць, робяць усё магчымае, каб гэтую незалежнасьць замацаваць, ды сьпяшаюцца з матэрыяльнай помаччу, абвінавачваюць у агрэсіі супраць Конга.

Я. Каранеўскі

Зь вялікай радасьцяй вітаем заслужанага беларускага рэлігійнага й грамадзкага дзеяча Яго Эксцэленцыю

Д-РА ЧЭСЛАВА СІПОВІЧА

з нагоды назначэньня Яго сьв. Апостальскім Пасадам біскупам і жадаем Яму яшчэ больш пленнай працы на рэлігійнай і беларускай нацыянальнай ніве.

Рэдакцыя „Бацькаўшчыны“

Назначэньне беларускага япіскапа

Сёлета на пачатку лютага адбыўся ў Рыме першы зьезд беларускіх каталіцкіх сьвятароў на эміграцыі. На ім былі абгавораны найбольш актуальныя справы беларускага рэлігійнага жыцця і між імі справы беларускага каталіцкага япіскапату. Пасля ўсебаковага абмеркаваньня парушаных справаў быў апрацаваны адпаведны мэмарыял і пераданы асабіста Сьвяцейшаму Айцу Івану XXIII, а так-жа ў некаторыя Кангрэгацыі.

Між парушанымі на Зьездзе справамі, справа беларускага каталіцкага япіскапату была найважнейшаю, бо яна ўжо моцна адчувалася ад даўжэйшага часу, але вялікае расьсярдуваньне беларускае эміграцыі, яе частае перамяшчэньне з аднае краіны ў другую, невялікая колькасць зарганізаваных парахвіяў і розныя абставіны з даважнага беларускага рэлігійнага палажэньня — усё гэта вельмі абцяжвала зрабіць адпаведныя захавы для належнага вырашэньня нашых рэлігійных справаў. У гэтых абставінах за павяненны час удалося ўтварыць толькі некалькі Місіяў і адну ўсходняславянскую парахвію.

Але дагэтульшняя практыка ясна выявіла, што без свайго япіскапа немагчыма лепш наладзіць беларускага каталіцкага жыцця.

Сьвяцейшы Айцец, які па-бацькаўску турбуецца доляю й надольнаю ўсіх сваіх

духовых дзяцей, шчыра зацікавіўся беларускімі рэлігійнымі патрэбамі і вось на пачатку ліпеня прыйшла з Вагькану радасная вестка, што дагэтульшні рэктар Беларускае ўсходнякаталіцкае Місіі ў Лёндане а. д-р Чэслаў Сіповіч назначаны япіскапам. Яго хірагонія мае адбыцца 4-га жнівеня ў Мюнхэне.

Нованазначаны япіскап Чэслаў Сіповіч радзіўся 25 лістапада 1914 г. у беларускай каталіцкай сялянскай сям'і ў Дзедзіцы Враслаўскага павету. Сярэднюю асьвету ён атрымаў у Друйскай гімназіі, якую кіравалі беларускія айцы Марыяне, і сам уступіў да айцоў Марыянаў ды адбыў навіцят у той-жа Друі.

Багаслоўскія студыі распачаў у Віленскім унівэрсытэце, але там змог закончыць толькі філэаграфічны факультэт. У 1938 г. польскі ўрад павёў узмоцненую акцыю руйнаваньня беларускага каталіцкага жыцця і высляліў 23. 6. 1938 г. з Друі беларускіх айцоў Марыянаў, а 10.7. высляліў зь Вільні беларускіх марыянскіх клерыкаў — між імі будучага ўладыку Чэслава. З болей сэрца пакідаў ён родны край, пацяшаючы аднак слабе тым, што і на чужыне будзе працаваць на яго карысьць. З волі сваіх духоўных уладаў ён паехаў у Рым на далейшыя студыі.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

У чацьвер 4-га жніўня 1960 году а 9-ай гадзіне параніцы ў касьцёле Сьвятой Ганны ў Мюнхэне, адбудзецца ўрачыстая канэскацыя Яго Эксцэленцыі біскупа д-ра Чэслава Сіповіча.

Там закончыў багаслоўскі факультэт Грэгарыянскага ўнівэрсытэту, атрымаў сьвятарскія сьвячаньні ў усходнім абрадзе 16. 6. 1940 г. і запісаўся на далейшыя студыі ў Папскім ўсходнім Інстытуце. У Інстытуце ён напісаў докторскую дысэртацыю зь гісторыі Беларускае Царквы аб мітрапаліце Ізоне Смагарэўскім і выдатна абараніў яе 19. 12. 1946 г. Пры тым падчас апошніх гадоў сваіх студыяў у Рыме ён выконваў абавязкі сакратара генэральнага кіраўніцтва айцоў Марыянаў.

У 1947 г. Кангрэгацыя для ўсходніх Царквы назначала а. д-ра Чэслава Сіповіча рэктарам Беларускае ўсходнякаталіцкае Місіі ў Лёндане. Прыйшлося пачынаць працу даслоўна зь нічога, але дзякуючы ахвільнасьці, моцнай волі й нестойлівасьці а. Рэктара, сьняны Беларускае Місіі ў Лёндане мае сабеяк дом зь вялікім агародам, добра ўладжаную капліцу й багату бібліятэку. Цяпер назначэньне а. Чэслава на япіскапа адчыняе яму шлях да шырэйшае й да больш адказнае дзейнасьці. Сам факт пакліканьня Беларуса да япіскапа годнасьці мае вялікае значаньне для ўсяго Беларускага Народу, бо гэта першае такое назначаньне пасля скасаваньня ўсходнякаталіцкае Царквы на Беларусі царскім урадам у 1839 г.

На даўжэйшыя гады, Уладыка Чэслаў! а. Леў

КГБ шукае „культурных сувязяў“

У № 47 за чэрвень 1960 г. газэткі «Голас Радзімы» на першай бачыне зьмешчана «Паведамленьне аб стварэньні Беларускай сэкцыі Камітэту за вяртаньне на радзіму і разьвіцьцё культурных сувязяў з суайчыннікамі».

«Паведамленьне» пачынаецца наступным абзацам: «У пачатку гэтага году дэпутаты Вярхоўнага Савету БССР народныя артысты СССР Рыгор Шырма й пэрта Максім Танк зьвярнуліся да ўраду БССР з просьбай дазволіць стварыць у рэспубліцы Беларускаю сэкцыю Камітэту за вяртаньне на Радзіму і разьвіцьцё культурных сувязяў з суайчыннікамі». Ці гэтыя дэпутаты самі на сваю ініцыятыву зьвярнуліся да ўраду БССР ці іх туды паслава КГБ — над гэтым спыніцца ня будзем.

Далей у «Паведамленьні» падмоцна тым прычынам, якія прывялі да стварэньня гэтае «сэкцыі». Вось-жа аказваецца, што быццам сувязі між КГБ-ўскім усходнябеларускім Камітэтам і беларускімі эмігрантамі настолькі разьвіліся, што ўжо недастаткова аднаго камітэту, каб палагоджваць розныя просьбы эмігрантаў. Гэтыя просьбы маюць быць самі розныя, а найчасцей — гэта дапамагчы адшукаць сваякоў на Бацькаўшчыне ды паведамаць аб тым, як яны жывуць. І вось-жа... «каб свечасова задаволіць просьбы землякоў за майжой і аказаць ім неабходную дапамогу, патрэбна больш шырокая арганізацыя, якая-б уладкоўвала ўсе гэтыя справы. Беларускае сэкцыя Камітэту за вяртаньне на Радзіму і разьвіцьцё культурных сувязяў з суайчыннікамі якраз адпавядае гэтай мэце».

У склад сэкцыі ўвайшлі наступныя асобы з наступнымі афіцыйнымі тытуламі: Рыгор Шырма — народны артысты СССР, Максім Танк — рэдактар часопісу «Полымя», Глеб Глебаў — народны артысты СССР, Адам Залескі — кандыдат гістарычных навук, намеснік дырэктара Інстытуту мастацтвазнаўства, этнаграфіі й фальклору Акадэміі Навук БССР, Уладзімер Галушка — старшыня калгасу «17 верасьня» Нясвіжскага раёну. Марыя Чэкаль — ткачыца Горадзенскага тонкасукоўнага камбінату, герой сацыялістычнае працы і Леанід Прокша — рэдактар газэты «Голас Радзімы».

Прыгледзімса бліжэй да гэтага чарговага кроку КГБ-ўскіх людзюлаваў. Адрозна-ж можна тут адцеміць, што стварэньне «беларускае сэкцыі» — гэта ўжо трэйці этап у змаганьні КГБ за душы паасобных беларускіх эмігрантаў і супраць беларускае арганізаванае эміграцыі, як найбольшага ворага на шляху людзюлаваў 20-га стагодзьдзя.

Спачатку «Камітэт за вяртаньне на Радзіму» вёў сваю працу з плішчы «агульнага кацялка» і хоць выдаваў сваю газэтку на розных мовах народаў СССР — зьмест яе быў ува ўсіх выданьнях ідэнтычны.

Пабачыўшы неэфэктнасьць свае прапаганды, камітэт быў пастанавіў зайграць больш на патрыятычных і нацыянальных пачуцьцях эмігрантаў. І так па лініі беларускай у сябры камітэту былі ўведзеныя ведамыя беларускім эмігрантам Р. Шырма й М. Танк, а газэтка камітэту ў беларускай мове пачала амаль вылучна зьмяшчаць матар'ялы на беларускаю тэматыку: тут з аднаго боку

размаляваліся дасягненьні Беларускае ССР і райскае быццам цяпер жыцьцё ў ёй, зьмяшчалісь лісты «прагрэсыўных» і «вэрных свайё радзіме» беларускіх эмігрантаў (кампанаваньня ў большыні самай рэдакцыяй газэткі), звароты да эмігрантаў розных дзеячоў літаратуры й мастацтва БССР. З другога-ж боку, тут зьмяшчалісь нахабныя й дэмагагічныя запавы на беларускіх палітычных, грамадзкіх і культурных дзеячоў на эміграцыі, каб, такім чынам, загнэць клін між імі й радавой эміграцыяй. Але што-ж, аказалася, што й на гэтым новым этапе дасягненьні камітэту раўняліся амаль нулю.

І вось прыйходзіць трэйці этап. Газэтка камітэту мяняе свой назоў на «Голас Радзімы», а цяпер, з утварэньнем беларускае сэкцыі камітэту, яе рэдакцыя афіцыйна пераносіцца ў Менск, як і сядзіба самае сэкціі. Пры гэтым, пабачыўшы, што зь «вэртаньня на радзіму» націльных суродзічаў нічога ня выходзіць, цяпер да гэтага «вэртаньня» дадаецца імпазантнае «разьвіцьцё культурных сувязяў з суайчыннікамі».

Што трэба разумець пад гэтымі сувязямі? Вось-жа, калі ўжо немагчыма ніякім чынам дабіцца звароту эмігранцкіх масаў у Савецкі Саюз, дык прынамса нейтралізаваць іхную дзейнасьць на Захадзе, ды мала нейтралізаваць — але й па магчымасьці рабіць эмігрантаў прынамса савецкімі прыхільнікамі, калі ўжо не адрозна пятай калёнай. «Культурная сувязь» мае ажыцьцяўляцца ў першую чаргу закідваньнем «суайчыннікаў» савецкай прапагандовай літаратурай, што

(Заканчэньне на 4-ай бач.)

ЦК КПСС хоча рэфармаваць сельскагаспадарскую сыстэму

14-17 чэрвеня сёлета ў Маскве адбылася ўсесаюзная нарада спецыялістаў сельскага гаспадаркі, прысвечаная пытанням «правільнага размеркавання і спецыялізацыі сельскага гаспадаркі СССР. Як заняў міністар сельскага гаспадаркі СССР Мацкевіч, гэтая нарада паводля складу ўдзельнікаў у савецкай практыцы зьяўляецца беспрэцэдэнтнай. У яе пленарных і сэкцыійных паседжаннях прынялі ўдзел больш за 3500 вучоных, спецыялістаў і перадавікоў-практыкаў сельскагаспадарчае вытворчасці («Правда», 18. 6. 1960). Усяго на нарадзе было праслухана 142 даклады, 326 чалавек выступілі ў дыскусіях.

Аднак-жа галоўная асаблівасць гэтай нарады ляжыць ня толькі ў складзе яе ўдзельнікаў і аб'ёме яе працы, колькі ў тым, яе скліканьня і ў тэматыцы яе працы. Склікана яна з мэтай «дапрацоўкі навукова-абаснаваных рэкамендацый у сыстэме выдзянення сельскага гаспадаркі з прытарнаваннем да ўмоваў паасобных раёнаў (зонаў)». Асноўны даклад на пленарным паседжанні — «Аб укараненні ў вытворчасць навукова абгрунтаванай сыстэмы выдзянення сельскага гаспадаркі — быў прагавораны Мацкевічам, судакладчы — міністрам сельскага гаспадаркі асноўных у вытворчасці сельскагаспадарчых прадукцыі саюзных рэспублік: РСФСР, Украіны, Беларусі, Казахстану і Узбекістану.

Сумны тон савецкай прапаганды аб палажэнні ў сельскай гаспадарцы, які ўзнік пасля «чудоўнага пяцігодзья» Хрушчова (1953—1958 гг.) на леташнім сьнежаньскім пленуме ЦК КПСС, не пакідае яе і сёлета. А на прыкладні нарады і ў дні яе працы ён яшчэ больш узмоцніўся.

Для ўдалага выканання сямігадовага пляну ў сельскай гаспадарцы неабходны рэзкі штоталовы рост вытворчасці сельскагаспадарчых прадукцыі. Аднак-жа, як адзначалася на леташнім сьнежаньскім пленуме ЦК КПСС, ужо першы год сямігодкі ў параўнанні з 1958 г., адзначыўся рэзкім упадкам вытворчасці прадуктаў земляробства, асабліва ў збожжавай гаспадарцы.

Паводля цвёрджанняў савецкае прэсы і сёлета ў параўнанні з тым-жа прэсыяда мінулага году ў шматлікіх рэспубліках, краях і вобласцях узроўня гаспадарчых прадукцыі не паднялася, а значна знізілася.

«Правда» цвёрдзіць, што масавы ўпадкі жывёлы і зніжэнне прадуктыўнасці кароў выклікана катастрафальным палажэннем з кормамі. У сувязі з гэтым многазначным зьяўляецца падчыркванне ўдзельнікамі нарады таго, што стан усіх галінаў сельскагаспадарчых вытворчасці, і ў першую чаргу жывёлагадоўлі, зьяўляецца адлюстраваннем стану збожжавых гаспадаркі ў СССР.

Характэрна, што яшчэ нядаўна шумна пракаляванае запэўненне Хрушчова

аб тым, што ў бліжэйшыя 2—3 гады Савецкі Саюз перагоніць ЗША ў вытворчасці і ў спажыванні асноўных прадуктаў жывёлагадоўлі на душу жыхарства, апошнім часам усё менш успамінаецца савецкай прапагандай. На нарадзе спецыялістаў сельскага гаспадаркі аб ім зусім «забыліся».

Якія-ж шляхі да падыйма савецкае сельскае гаспадаркі прадставіў ЦК КПСС на абмеркаванні прадстаўніком нарады?

У сваім звароце ўдзельнікі нарады заявілі, што шлях да падыйма сельскага гаспадаркі паказаны ў тэзісе Хрушчова: «Не экстрэмыўныя формы выдзянення сельскага гаспадаркі, аснованы пераважна на расшырэнні пасеваў, а высокакваліфікаваная інтэнсіўная гаспадарка, якая дае максімальную колькасць прадукцыі з кожнага гектара зямлі, на кожную адзінку ўкладзенае працы, — вось наш шлях» («Правда», 19. 6. 1960).

Такім чынам цяперашнія формы савецкага земляробства афіцыйльна прызнаны экстрэмыўнымі, г. зн. прымітыўнымі, разлічанымі на расшырэнне пасеваўнай плошчы і на часовае, із шкоднымі наступствамі, выцятанне максімальнай карысці пры мінімальнай затраце працы і капіталаўкладаў, і асуджаныя як незадавальняючыя.

Найлепшым шляхам інтэнсіфікацыі сельскага гаспадаркі «ў умовах плянавай эканомікі сацыялістычнага ладу», на думку савецкага кіраўніцтва, зьяўляецца сучасная спецыялізацыя вытворчасці ўсіх галінаў сельскага гаспадаркі, практычны сэнс якога, у вагульных рысах, зводзіцца да наступнага:

У вадпаведнасці з прыродна-кліматэтычнымі асаблівасцямі і «улікам заказу дзяржавы на азначаныя віды таварнай прадукцыі», уся тэрыторыя СССР раздзяляецца на 39 сельскагаспадарчых зонаў. Кожная з гэтых зонаў у развіцці сельскага гаспадаркі павінна набывць вузкі спецыяльны профіль, г. зн. азначаны вытворчы кірунак. Спецыялізацыя сельскага гаспадаркі павінна быць эрэлізавана «як у маштабе ўсяе краіны, так і ў кожным раёне, калгасе, і саўгасе». «Спецыялізацыя калгасаў і саўгасаў прадугледжвае развіццё ў азначаным камплексе з наўнясцяў у іх 2—3 культур земляробства і прыблізна дзвёх галін жывёлагадоўлі» («Правда», 15. 6. 60).

У паасобных зонах, раёнах і гаспадарках можа быць прадугледжана развіццё толькі аднае культуры земляробства ці аднае галіны жывёлагадоўлі.

Ажыццяўленне гэтых мерапрыемстваў павінна пацягнуць за сабой грунтоўную лому ўсяе структуры сельскага гаспадаркі СССР, поўную перабудову: а) сыстэмы мерапрыемстваў у апрацоўцы глебы, сыстэмы севазаротаў, сямязводства і ўжывання ўгнаенняў; б) структуры жывёлагадоўлі, мэтаў і пляменнай работы, сыстэмы ветэрынарных і зоотэхнічных мерапрыемстваў; в) сельскагаспадарскага машынабудаўніцтва і сыстэмы механізацыі вытворчых працэсаў земля-

робства і жывёлагадоўлі, г) сыстэмы нарыхтовак, захоўвання і размеркавання сельскагаспадарчых прадукцыі, д) накіравання і выкарыстання капіталаўкладаў, е) сыстэмы арганізацыі працы і структуры кіравання сельскай гаспадаркай, ж) укладу жыцця калгаснікаў і работнікаў саўгасаў.

Укараняенне спецыялізацыі ў савецкай сельскай гаспадарцы мае сваю гісторыю. Пачатак яе, наводзя Мацкевіча, «... быў пакладзены яшчэ ў 1939 годзе на Украіне, на прапанову і пры непапулярным удзеле Хрушчова». У 1956 годзе да распрацоўкі рэкамендацый для сучаснае спецыялізацыі сельскага гаспадаркі было прыцягнута больш за 4 тысячы вучоных, спецыялістаў і практыкаў, Усесаюзная акадэмія сельскагаспадарчых навук, навукова-даследвальныя інстытуты і даследныя станцыі. Былі прынятыя практычныя меры для ажыццяўлення спецыялізацыі вытворчасці паасобных калгасаў і саўгасаў, раёнаў і вобласцяў. Аднак Мацкевіч павінен быў прызнаць, што гэтыя мерапрыемства сустракае рэзкі супраціў на мясцох. «На жаль, гэтыя, здавалася-б, зусім яснае палажэнне аб характары і структуры сельскагаспадарчых вытворчасці далёка яшчэ ня ўсюды разуменне правільна. Некаторыя кіраўнікі раёнаў, калгасаў і саўгасаў лічаць нават карысным мець усе галіны, ня лічычыся з іх памерамі і рэнтабельнасцямі».

У гэтым сваім прызнанні Мацкевіч сьведчама выкрывае запраўдны прычыны супраціў на мясцох супраць сучаснае спецыялізацыі сельскага гаспадаркі. Якраз дзеля таго, што на мясцох правільна зразумелі намеры савецкага кіраўніцтва, якое патрабуе выдзянення сельскага гаспадаркі адпаведна з улікам у першую чаргу «заказу дзяржавы на таварную прадукцыю, а не задавальненія патрабаў калгаснікаў і работнікаў саўгасаў, гэтыя мерапрыемства сустракае моцны супраціў. Вытворчасць у гаспадарцы, раёне ці вобласці аднае толькі ці дзвёх земляробчых культур ці галін жывёлагадоўлі паставіць калгаснікаў у поўную залежнасць ад дзяржавы ў галіне забяспечвання іх прадуктамі, а пры цяперашніх формах і негаваротлівасці савецкай гандлёвай сыстэмы — моцна пагоршыць забяспечанне прадуктамі харчавання ўсяго жыхарства.

І Мацкевіч і савецкая прэса заявілі, што ў заданне Усесаюзнае нарады спецыялістаў сельскага гаспадаркі ўваходзіла толькі «дапрацоўка рэкамендацый» да абмяркоўванае праблемы, ня кажучы, для каго гэтыя рэкамендацыі прызначаны. З матар'ялаў-жа савецкай прэсы і з заявы Хрушчова, зробленай ім на III з'ездзе румынскай «працоўнай» партыі ў Букарэшце, вядома, што савецкае кіраўніцтва рыхтуе «генеральны перспектыўны плян развіцця эканомікі СССР» на будучыя 20 год, які будзе прадстаўлены на зацверджанне XXII з'езду КПСС у 1961 годзе.

Пра палітыку суіснавання

З гледзішча савецкага «ленінізму» цяперашні савецкі курс на «палітыку мірнага суіснавання», які, між іншым, страшэнна пахіснуўся апошнім часам самым фактам зрыву канферэнцыі на вышэйшай узроўні і камісіі дзесяціх па разбраенні, зьяўляецца свайго роду надзвычайным парадоксам. Навет не бяручы на ўвагу ягонан супрацьлегласці таму гістарычнаму ленінізму, які, як ведама, заўсёды прапагаваў паслядоўную і няпрыміральную зайну «буржуазіі і капіталу», апошні хрушчоўскі «ленінізм» адкрыта хавае ў сябе шмат супярэчнасцяў, і то прычыповага характару.

Першай і галоўнай з гэтых супярэчнасцяў можа быць хоць-бы супярэчнасць між палажэннямі: мірнае суіснаванне паміж дзяржавамі з рознымі палітычна-сацыяльнымі сыстэмамі і эканамічна-культурнае супрацоўніцтва ці сусцігі з аднаго боку і выключэнне ідэйнага сужыцця — з другога. Не гаворачы аб тым, што гэты лёзунг суіснавання ня сам сабой пярчыць прызнаванню партыі і камунізма наагул гэтак званаму аб'ектыўнаму і заканамернаму курсу гісторыі, які быццам-бы павінен абавязкова прывесці да камунізму — і суіснаванне можа толькі тармазіць гэты заканамерны курс гісторыі, — ён ніяк не гарманізуецца з другім пастулятам — з вымаўленнем няпрымірнага ідэйнага змаганьня з капіталізмам і ягонан так званай буржуазнай ідэялогіяй. Мірнае суіснаванне можа ўключыць у сябе толькі адно паняцце: суіснаванне і няпрымірнае змаганьне хоць-бы і на ідэйным фронце.

Як ведама, некаторыя заходнія палітыкі вельмі-ж праявілі хрушчоўскай прапановы гэтага суіснавання, судзячы з свайго боку і ідэялічнае суіснаванне, г. зн. свабодны абмен ідэяў, літаратуры, радыёперадачаў, кінафільмаў і г. д. Што-ж на гэта адказаў Хрушчоў? Што савецкае грамадства «не жадае бачыць і чуць у сябе капіталістычна-буржуазнага сьмяцця», падчыркаваючы пры гэтым, што трэба ўсмярна ўзмоцніць змаганьне з уплывам буржуазнай ідэялогіі, што трэба ўзмоцніць ідэялічны наступ супраць яе. Адначасна савецкія ідэялігі абвінавачваюць гэтых заходніх «ідэялігічных суіснавальнікаў» ня толькі ў спробах прапіхнуць у Савецкі Саюз ка-

піталістычна-буржуазны дух, але і ў спробах распаліць нанова гэтак званую халодную вайну. Што-ж зробіш, такая савецкая лёгіка — савецкае адкрытае ідэялічнае змаганьне быццам-бы прычыняецца да прытушэння халоднай вайны, у той час, як заходняе мірнае ідэялічнае суіснаванне толькі яе распалвае. Вось тут мы сустракаемся з другім савецкім парадоксам. Высоўваючы ідэю мірнага палітычнага і эканамічнага суіснавання, якое, як прызнае партыя, можа толькі прынесці эканамічную ў васноўным выгаду абывдум блёкам і якое на дадзеным этапе гісторыі зьяўляецца жыццёвай патрэбай для ўсіх народаў, і такім чынам тармазіць «аб'ектыўны бег гісторыі» — заканамерны бег да камунізму, яна, прапагуючы ўзмоцненне ідэйнае змаганьне, бачыць у апошнім галоўны рухавік гісторыі. Гэта-ж, аднак, ідэялічны падыход да гісторыі, а не матэрыялістычны, які гістарычную падкладку бачыць толькі ў матэрыялістычным змаганьні класаў.

Нарэшце палітыка мірнага суіснавання вымагае палітычнае і дыпламатычнае тактыкі і паслядоўнасці. Тым часам савецкія палітыкі, і ў першую чаргу Хрушчоў, гэта ігнаруючы, з'южываючы адначасна добрымі дачыненнямі і наўнясцяў Захаду. Трэба прызнаць адкрыта, што выпадкі Хрушчова супраць паасобных урадаў, краінаў і палітычных дзеячоў Захаду, і ў першую чаргу супраць Амэрыкі і прэзідэнта Айзэнгаўэра, ськіраваныя пайменна супраць палітыкі мірнага суіснавання, прызначаны для аднае мэты — пасварыць паміж сабой заходні свет. Ня будзем тут гаварыць пра нізкасць гэтай савецкае палітычнае тактыкі. Яна гаворыць сама за сябе. Што азначае таксама гэты савецкае маханьне ракетамі ці абвінавачванне Захаду ў імперыялізме, як гэта мы наглядзілі хоць-бы ў валошнім выпадку Кубы і Конга? Гэта раўназначна ня толькі ўчынку крымінальнага праступніка, які па скрыжаванні шантажуе праеджых, але і раўназначна простама хуліганству. Вачыце, Маскве дазволена каліяваць паасобныя народы і дзяржавы, бізлілітна эксплятаваць іх і развіваць свой ненажэрны імперыялізм, прасоўваючы яго ў самое нутро вольнага свету, але такой, напрыклад, маленькай Бэльгіі нават забаронена ўзяць пад ахову сваіх грамадзян у Конга — гэта імперыялізм! Вачыце, Маскве дазволена дустыць танкамі свежыя ўспамінамі Эстонію, Латвію, Летува, Польшчу, Румынію і г. д., нарэшце апошніе вугорскае паўстанне, але Амэрыка не павінна крануць і пальцам маскоўскага прымосцішча на Кубе. Здыўляе чалавека, што ў такіх абставінах Захад яшчэ прытарноўваецца да палітыкі жонак дыпляматаў, прамоўчаючы чорныя бакі свайго суб'ектыва, або нават малюючы іх ружовымі хварбамі.

На гледзячы аднак на гэтыя відавочныя супярэчнасці савецкай палітыкі (Заканчэнне на 4-ай бачыне)

Абрам Тэрц

Суд ідзе

Ад Рэдакцыі: Пачынаючы з гэтага нумару, перадакуём вам у скорчаным аповесць няведанага савецкага пісьменьніка, які хаваецца пад псеўдонімам Абрама Тэрца, «Суд ідзе». Рукапіс аповесці быў у мінулым годзе атрыманым прыяцелямі аўтара ў Парыжы. Перадрукаваная на Захадзе, аповесць выклікала вялікае зацікаўленне з боку чытачоў. Гэты твор, як пераканаюцца самі чытачы, у ніякім выпадку ня мог-бы быць надрукаваны ў Савецкім Саюзе. Заданне аўтара аповесці, як адцёміў лэнданскі журнал «Энкаўнтэр», — палягае ў тым, «як перамагчы афіцыйнае камуністычнае крэдо філазафічна, псыхалогічна і з мастацкага гледзішча».

ПРАЛЁГ

Калі не хапала сілаў, я ўзлазіў на падаконнік, высюўваў галаву ў вузкую фортакчу. Унізе шлёпалі галёшы, дзяцільнымі галасамі крычалі коткі. Некалькі мінут я вісеў над горадам, глытаючы сырое паветра. Потым саскакваў на падлогу і закурываў новую папіроску. Гэтак стваралася гэтая аповесць.

Стуку я не расслухаў. Двух у цывільным стаялі на парозе. Скрумныя і задумлівыя, яны былі падобныя адзін да другога, як блізняткі. Адзін агледзіў мае кішэні. Лісткі, раскіданыя на стале, ён сабраў акурата ў сьціртакчы і, пасьлінуўшы пальцы, налічыў сем паперак. Хіба для цензуры ён правёў даланей па першай бачыне, зрэбваючы літары і знакі прыпынку. Узмах рукі — і на голай паперы сірат-

ліва шавялілася лільлёвая кучка. Малады чалавек сьспаў яе ў кішаню марынаркі.

Адна літара — здаецца «з», — варушачы хвосцікам, шыбка папаўзла вон. Але спрытны малады чалавек злавіў яе, адарваў лапкі і прыціснуў ногцам.

Другі тым часам заносіў у пракаол усё дэталі майго інтымнага жыцця. Ён абстужаў сьцены, капаўся ў бялізны і нават шкарпэткі выварачываў навыварат. Мне было сорамна, як на мольчыніскім аглядзе.

— Вы мяне арыштуеце?

Двух у цывільным сарамяжліва апусцілі вочы і не адказвалі. Я ня чуў за сабой віны, але разумей, што зьверху лепш бачна, і пакарліва чакаў свайго лёсу.

Калі ўсе было кончана, адзін з іх глянуў на гадзіннік:

— Вам аказаны давер.

Сьцяна майго пакою стала сьвятлець і сьвятлець. Вось яна зрабілася зусім празрыстай. Як шкло. І я ўбачыў Горад.

Падобна каралявым рыфам увзышаліся будынкы Сьвятыняў і Міністэрстваў. На шпілях шматэтажных будоўляў раслі ордэны і бліхі, гэрбы і пазумэнты. Лепленыя, літыя, разныя ўпрыгожанні, усё із запраўднага золата, пакрывалі каменныя грамады. Гэта быў граніт, адзеты ў карункі, залезабэтон, разрысаваны букетамі і вянзлямі, нержавеючая сталь, абмазаная дзеля прыгожасці крэмам. Усё гаварыла аб багацці людзей, якія наслялялі Вялікі Горад.

А над дамамі, сярод раздзёртых хмараў, у чырвоных праменнях узмождзячага сонца, я ўбачыў узнятую руку. У гэтым застылым над зямлёй кулаку, у гэтых тоўстых, налітых кроўю пальцах, была такая магутная, нязломная сіла, што мяне ахапіла салодкае хваляванне. Зажмурыўшы вочы, я ўпаў на калені і пачуў голас Гаспадары! Ён ішоў проста з неба і гучэў то як гнеўныя грукаты артыле-

рыйскіх гарматаў, то як пяшчотнае варкатанне аэраплянаў. Двух у цывільным замерлі, выцягнуўшы рукі на зважкі.

— Устань, сьмяротны. Не адварачвай вачэй ад Божай праціцы. Куды-б ты не схаваўся, куды-б ты не падзеўся, усюды насцігне яна цябе, міласэрная і караючая. Глядзі!

Ад лэрнаючай у небе рукі ўпаў агромністы цень. У тым кірунку, дзе ён пралёў, дамы і вуліцы расунуліся. Горад адкрыўся, як пірог, разрэзаны напалам. Віднелася ягоная начынка: камфортныя гасподы зь людзьмі, сьпячымі парамі і ў вадзіночку. Падзіцячаму цмокалі губамі вялікі валасатыя мужчыны. Загадкава ўхмыляліся ў сьне іхныя ўкормленыя жонкі. Раўнамернае дыханьне падымалася да ружавеючага неба.

Толькі адзін чалавек ня спаў у гэты ранічны час. Ён стаяў ля вакна і глядзеў на Горад.

— Ты пазнаў яго, пісьменьнік? Гэта ён — твай гэрой, улюблены сын мой і верны слуга — Уладзімер.

Чароўны барытон гудзеў ля майго вуха.

— Ідзі за ім на пятак, не адходзь ні на крок. У хвіліну небяспекі целама сваім заступіся. І ўзьвяліч! Будзь пракокам маім! Хай зазьзяе свеет, і ўздрыгнуцца ворагі ад слова, сказанага табой!

Голас змоўк. Але сьцяна майго пакою аставалася празрыстай, як шкло. І кулак, застылы ў небе, вісеў нада мной. Яшчэ разышонаяй быў ягонан ўзмах, тоўстыя пальцы набялелі ад напружання. А чалавек усё стаяў ля вакна, гледзячы на сьпячых Горад. Вось ён засьцягнуў мундзір і падняў руку. Яна аказалася маленькай і слабай побач з Божай правайцай. Але жэст яе быў наголькі грозны і наголькі прыгожы.

РАЗЪДЗЕЛ I

Грамадзянін Рабіновіч С. Я., лекар-гінэкалёг, зрабіў незаконны аборт. Перагортваючы

сьледчыя матарыялы, Уладзімер Пятровіч Глебаў гідліва зморшчыўся. Работа была закончаная, даўно рассьвятала, і раптам, напасьледак, вылазіць гэты няпрызвітай суб'ект — у пакомканай папцы быць нумару, з прозьвішчам з анекдоту. Для становішча гарадзкога пракурора — справа незаслужана дробная.

Яму ўжо прыходзілася якасці абвінавачваць аднаго Рабіновіча, а быць можа — двух або трох. Ці-ж іх успомніць? Што паводля сваей дробнабуржуазнай прыроды яны варожы сацыялізму, — ведаў цяпер кожны школьнік. Разумеецца, бывалі выняткі. Іаўля Эронбург, прыкладам. Але затое з другога боку — Троцкі, Радэк, Зіноўеў, Каменэў, крытыкі-касмаліты... Якісьці ўроджаны нахіл да прадажніцтва.

У сэрцы пакавалала. Уладзімер Пятровіч расьцягнуў мундзір і, скасіўшы вочы, паглядзеў на грудзі — пад левую соску. Там, побач з рубцом ад кулацкай кулі, віднелася сіняе сэрца, празізінае стралою. Ён паглядзеў, з маладых год, татуіроўку. Сэрца, праколатае стралою, сьцякала бледнасіняй кроўю. А другое — прыемна ныла ад змучанасці і клопатаў.

Перад тым, як пайсці спаць, пракурор пастаяў ля вакна, азіраючы горад. Вуліцы былі яшчэ пустыя. Але міліцыянт на скрыжаваньні, як гэта заведзена, дакланым узмахам рукі кіраваў усім рухам. Пад знак дыржорскай палачкі нябачныя натоўпы то застывалі, як укопаныя, то стрымагалу кідаліся ўперад.

Пракурор зашпіліўся на ўсе гузікі і падняў руку. Ён адчуваў: «З намі Бог!» І думаў: «Перамога будзе за намі!»

Дождж цёк па твары. Шкарпэткі прыліплі. «Чакаю ня болей пяці хвілін», — наважыў Карлінскі і, ня вытрымаўшы, пайшоў проч. — Куды-ж вы, Юры Міхайлавіч?

9-ая Сэсія Рады БНР

Сёлета ад 22 травеня да 26 чырвеня была праведзеная 9-я Сэсія Рады Беларускае Народнае Рэспублікі. Сэсія адчынілася ўрачыстай багаслужбай у беларускім праваслаўным катэдральным саборы сьв. Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку ў дакладам Прэзыдэнта Рады БНР М. Абрамчыка для беларускага грамадства Нью-Ёрку ў вачэйнаў на тэму міжнароднага палажэння ды палітычнае сытуацыі на Беларусі.

Пасля гэтага Прэзыдэнт М. Абрамчык наведваў беларускі асяродкі ў Таронта (Канада), Чыкага й Кліўлендзе (ЗША), дзе абнаёміўся з мясцовымі праблемамі, а таксама правёў нарады з радыёнамі што да пытанняў, пастаўленых на парадак для Сэсіі Рады.

Ад 12-га да 26-га чырвеня ў Нью-Ёрку былі праведзены агульныя нарады із справаздачамі, дыскусіямі й выбарамі. Наряды Сэсіі адбываліся нядзеламі ў залі Беларускага Грамадзкага Цэнтру ў Брукліне. На Сэсіі былі прадстаўлены наступныя сектары Рады: амэрыканскі, канадзкі, вялікабрытанскі, заходняамэрыканскі й аўстралійскі. Удзел у паседжаньнях бралі тыя рады, што жывуць у Нью-Ёрку ды бліжэйшых месцах (Нью-Брансвік, Саўт-Рывэр, Джэрзі-Сыты, Стэмфорд, Спрынгфілд). Радныя з іншых краёў былі рэпрэзэнтаваны праз пасярэдніцтва мандатаў, сваімі сябрамі, што жывуць у ЗША. Апрача гэтага, мясцовыя сектары й гадэскары, абмеркаваўшы раней парадак для Сэсіі, прыслалі на пісьме свае выказваньні й пажаданьні.

12 чырвеня былі выслуханыя справаздачы: Прэзыдэнта Абрамчыка — з дзейнасьці Прэзыдыюму Рады, сп. К. Мерляка — з дзейнасьці Сакратарыату нутраных справаў, сп. В. Кажана — аб стане скарбу, сп. А. Шукельца — з дзейнасьці Сакратарыату інфармацыі, сп. В. Кендыша — аб беларуска-польскіх дачыненнях, др. В. Тумаша — аб беларуска-балцкіх дачыненнях (пра беларускія дачыненні з іншымі народамі Савецкага Саюзу ды з народамі Захаду гаварыў Прэзыдэнт Абрамчык), сп. Н. Арсеньневай (Кушал) — аб сакратарскай рабоце. Справаздачы далі абраз укладзенае пажаннае працы й здабытых дасягненняў паміж дзвюма сэсіямі Рады (кастрычнік 1956 г. — травень 1960 г.). За гэты перыяд адбыліся зьмены і ў нутраным складзе Рады: 5 радных адыйшлі ў вечны спакон (сьв. пам. Э. Будзька, С. Падгайскі, Я. Чаралук-Змагар, Ул. Кабушка й А. Орас), 20 радных выбыла з розных прычынаў, 27 радных было прынята.

Паседжаньне 19 чырвеня было прысьвячанае галоўна дыскусія. Спрэчка над справаздачамі ды над пытаннямі далейшае нутранае й вонкавае палітыкі прайшлі ў атмасфэры рачовых выказваньняў і прыпынковае дыскусіі. Была аправадана дасюлешня дзейнасьць Прэзыдэнта Рады БНР М. Абрамчыка, Прэзы-

дэнтэ й Сакратарыату. У вонкавапалітычных пытаннях прынятыя, якімі кіраваўся Прэзыдэнт Абрамчык, былі ўваваленыя за правільныя й найбольш эфэктыўныя.

На паседжаньні 26 чырвеня былі абмеркаваныя рэзалюцыі й праведзеныя выбары. Апрача рэзалюцыі ў справах агульнапалітычных (гл. у іншым месцы гэтага нумару газэты), былі прынятыя й некаторыя іншыя пастановы.

У пытаннях беларускае прэсы на эміграцыі пастаноўлена зрабіць усе захады, каб апрача газэты «Бацькаўшчына» выдаваўся найменш яшчэ адзін перыядычны орган беларускае нацыянальна-вызвольнае думкі, пажадана ў Паўночнай Амэрыцы. Урады БНР даручана «актыўна падтрымаць захады, робленьне беларускім грамадствам у гэтым кірунку». Пастаноўлена таксама наладзіць рэгулярны выхад Бюлетэну Рады БНР ды інфармацыйнае перыядычнае інфарма-

цыі пра справы беларускага нацыянальна-вызвольнага руху.

9-я Сэсія Рады БНР прыняла таксама пастанову пра нутраны кансалідацыю беларускае эміграцыі. У пастанове сказана:

«Працэс нутранае кансалідацыі беларускае эміграцыі даў пазытыўныя вынікі, якія выявіліся ў шэрагу дасягненняў вонкавапалітычнага й нутранага значэньня. Рада БНР заклікае беларускае грамадства да далейшых высілкаў у гэтым кірунку. Рада БНР вітае выяўленую апошнімі гадамі адначасна ў колькіх краях ініцыятыву супольнага адзначэньня нацыянальных сьвятаў, як угодкі 25 сакавіка ці Слуцкага Паўстаньня, а таксама супольны ўдзел у гэтых рэпрэзэнтацыях, як парад ляльнясьці ў Нью-Ёрку ды іншыя. Трэба ўсім сіламі падтрымаць гэтыя пачынаньні ды весці ці далей намаганьні, каб вакол канкрэтных справаў дэманстраваць перад чу-

жыццамі сваё нацыянальнае адзінаства, а перад сваімі суродзічамі — магчымасьць і эфэктыўнасьць нашае задзіночанасьці.

«Рада БНР стаіць на грунце патрэбы поўнага задзіночаньня нашых сілаў вакол найвышэйшае ідэі Беларускае Народнае Рэспублікі, устаноўленае ўсебеларускім Кангрэсам 1917 году і абвешчанае незалежна Актам 25 сакавіка 1918 г., ды заклікае ўсіх Беларусаў да гэткага задзіночаньня.»

У выніку праведзеных перавыбараў, Прэзыдэнт і Сакратарыят Рады БНР засталіся ў тым самым складзе з дапаўненьнем сп. В. Кендыша ў сакратарыят скарбу й сп. Я. Запрудніка ў сакратарыят інфармацыі.

9-я Сэсія Рады БНР закончылася адспяваньнем нацыянальнага гімну «Мы выйдзем шчыльнымі радамі».

Аркадзь Будзіч

Пастанова 9-ай Сэсіі Рады БНР

сваім бесперапынным намаганьні вынішчыць Беларускі народ.

Як паказаў савецкі перапіс жыхарства ў 1959 г., за 20 апошніх гадоў на тэрыторыі Беларускае ССР, апрача двух мільёнаў асобаў ваенных страфаў, вытварыўся дэмаграфічны недалік на 4 мільёны. Гэта вынік народугубных дэпартацыяў беларускага жыхарства, асабліва моладзі, праводжаных за Хрушчоў, як і за Сталіна. Як выяўляе той-жа перапіс, будаўнікі расейскае імперыі і далей забіраюць з тэрыторыі Беларускае ССР увесь чыста гадавы прырост жыхарства, гэтак параліжуючы рост беларускае нацыі ды яна пастаючы на будучыню і само існаваньне Беларускага народу. Адначасна мільёнам Беларусаў, выселеным на прымусовыя пасяленьні, забіраецца права на сваю родную школу, беларускі друк, свае нацыянальныя арганізацыі. Удзел беларускае моладзі ў нядаўным паўстаньні ў Тэмір-Таў у Казахстане быў распачыны пратэстам супраць катаржане працы на высланы ды супраць самых гэнэсыдных дэпартацыяў.

Не звяжваючы, аднак, на відавочнасьць шырокіх захорніцкіх плянаў, праводжаных па цолай зямной кулі Расейскай імперыі, палітычным колам вольнага сьвету часта і сьняня не стаяе цярпае паставы ў вабароне асноўных прынцыпаў свабоды й дэмакратыі. Зырым прыкладам гэтага, між іншага, была й лятанія забарона перадачы для слухачоў у Савецкай імперыі праз радыстанцыю «Свабода», якую кіруе Амэрыканскі Камітэт Вызваленьня, тэксту рэзалюцыі ў справе тыдня паняволеных народаў, што была аднагалосна прынятая Кангрэсам Задзіночаных Штатаў Амэрыкі.

Трэба сьцьвердзіць, аднак, што, не звяжваючы на ўсе папярэдны і сучасныя загані й памылкі характару палітычна-

га й арганізацыйнага, супрацоўніцтва Амэрыканскага Камітэту Вызваленьня з палітычнымі эміграцыямі паняволеных народаў Савецкага Саюзу, апошнімі гадамі прынесла, бяспрэчна, значныя карысьці самой Амэрыцы ў сьне палітычнага зразуменьня амэрыканскімі палітычнымі й навуковымі коламі важнасьці для будучыні сьвету палітычнага патэнцыялу народаў Савецкае імперыі.

Пазытыўнымі ў гэтай галіне былі асабліва працы Інстытуту Вывучэньня СССР, ягонны навуковы канфэрэнцыі ды пэрыядычныя выданьні. Маюць таксама сваё значэньне, хоць і не дасканальны ды не заўсёды свабодны, перадачы радыя «Свабода». Працу Інстытуту Вывучэньня СССР, а ў шмат чым і радыя «Свабода», трэба ўважача за дадатную ў справе вызваленьня паняволеных народаў. Маючы ўсё гэта наўвэце, тым больш уражае сваёю палітычнаю недарэчнасьцю неспадзяваная забарона перадачы праз радыё «Свабода» рэзалюцыі найвышэйшага амэрыканскага законодаўнага органа ў справе тыдня паняволеных народаў, забарона, праведзеная тым Камітэтам, адзінай мэтай паўстаньня й існаваньня якога — якраз дапамога справе вызваленьня гэтых народаў. Гэта зырк прыклад неразумнага інтарэсаў ані народаў паняволеных, ані народаў вольных, ані інтарэсаў Амэрыканскага народу тымі вонкавымі дзейнікамі Камітэту, якія гэтую забарону ў радыё «Свабода» накінулі — з яўнаю тактычнаю мэтай ўадоўга рэзэрвану расейскаму імперыялізму напярэдадні прыезду ў Амэрыку Хрушчоў. Факт гэты зварае ўвагу на канечнасьць далейшае настойлівае палітычнае актыўнасьці беларускае ды іншых эміграцыяў для ўмацаваньня сьрод народаў Захаду пагляду, што толькі прынцыпы поўнае свабоды

ўсім народам — незалежна ад таго, ці яны сьняня вонках Савецкае імперыі, ці ў ейных межах — гэта адзіны шлях ня толькі да вызваленьня народаў паняволеных, але й да захаваньня свабоды й незалежнасьці сьняня вольных народаў.

Рада Беларускае Народнае Рэспублікі, беларускія арганізацыі ды беларуская палітычная эміграцыя наагул за мінулыя гады прарабілі немалую працу ў кірунку ўсведамленьня народаў Захаду аб мэтах і сучасным стане вызвольнага змаганьня Беларускага народу. Асабліва добрыя вынікі гэтае дзейнасьці назіраюцца сярод амэрыканскага грамадства. Пра гэта сьвечыць тыя дзесяткі выступоўцаў сэнатараў і кангрэсменаў у Амэрыканскім Кангрэсе ў вабароне Беларускага народу ды штогодныя водгукі амэрыканскіх губэрнатараў і палітычных дзеячоў у дзень абвешчанае незалежнасьці Беларускае Народнае Рэспублікі. Пасьветчаньне аб важнасьці гэтых дасягненняў ды аб палітычнай мэтазгоднасьці далейшае гэтае дзейнасьці выступаў і сама Масква лаянкай на беларускую эміграцыю, ейных дзеячоў ды ейныя найбольш актыўныя арганізацыі.

Значным дасягненьнем апошніх год у галіне інфармаваньня Беларускага народу на бацькаўшчыне было зарганізаваньне беларускіх перадачоў у Гішпанскім дзяржаўным радыё. Перадачы гэтыя, наладжаныя дыпламатычнымі захадамі Старшыні Рады Беларускае Народнае Рэспублікі, а ўтрыманьня ахвярна працаю беларускіх працаўнікоў гэтага радыя ды маральным і матэрыяльным падтрыманьнем з боку беларускае эміграцыі, першым чынам сябрамі Рады БНР, сьняня сталіся важным свабодным голасам беларускае вызвольнае думкі. Захаваньне й разьвіцьцё гэтых перадачоў вымагае далейшых натугаў і ахвярнасьці.

У выніку палітычнае актыўнасьці беларускае эміграцыі ў вольным сьвэце апошнімі гадамі шпарка расьце веда і зразуменьне міжнароднае вагі беларускага вызвольнага пытання. Рада Беларускае Народнае Рэспублікі заклікае беларускую эміграцыю далей ўзмацняць гэтую палітычную дзейнасьць, каардынуючы свае натугі з падобнаю акцыяй эміграцыяў іншых паняволеных народаў, першым чынам народаў Лігі Вызваленьня Народаў СССР (Парыскага Влёку), гістарычная доля й палітычны імкненьні якіх аднолькавыя з вызвольнымі імкненьнямі Беларускага народу. Супольна з кіраўнікамі й арганізацыямі гэтых народаў беларуская эміграцыя павінна дамагацца:

1. Каб у ўсіх афіцыйных дзяржаўных амэрыканскіх радыёвых перадачах, а таксама ў перадачах радыя «Свабода», справа нацыянальнае свабоды народаў Савецкае імперыі ставілася ў тэй-жа беззасьцярожна прынцыповы роўніцы права кажнага народу на нацыянальную

(Заканчэньне на 4-ай бач.)

Пасярэдзіне мокрага сквэру Марына была непрыдападобна сухая.

— Вось яны якія — сучасныя рыцары, — гаварыла Марына, уладна й ласкава ўхмыляючыся. — Ідзіце-ж хутчэй сюды!

І нарысавала побач, пад парасонам, утульнае сухое месца.

— Добры дзень, Марына Паўлаўна. Я думаў — вы ня прыдзеце. Ужо мільціянт стаў непакочыцца: ці ня збіраюцца ў ўзравае памятник Пушкіну, карыстаючыся незагадздыю.

Марына сьмяялася:

— Па-першае, мне трэба пазваніць па тэлефоне.

Дождж сек у асфальт і адскокваў. Пляц бурбалаўся і цёк. Яны кінуліся цераз яго, перасякаючы ваду й вецер. Тэлефонная будка была астраўком у акіяне. Юры незаўважна выцер рукі аб талію сваёй спадарожніцы.

— Ад вас пахне мокрай анучай, — запярэчыла Марына. Ён не паспеў пакрыўдзіцца — яна ўжо набрала нумар і выгаварыла: — Галё!

— Галё, — станоўча паўтарыла яна спэўнае замажэнае слова. На верхняй ноце ейны голас капрызна задрыжаў.

— Валодзя, гэта ты? Я дрэнна цябе чую.

Каб лепей слухаць, яна прыснулася да Юрага. Ён адчуваў духмяную цеплату яе шчакі.

— Гавары галасней! Што, што? Абедайце безь мяне. Я вярнуся ня хутка. Пад'ем у сяброўкі.

Трубка бездапаможна хрыпела. Гэта муж на тым канцы проваду прававаў пратэставаць. Тады Юры ўзяў руку Марыны й пацалаваў. Ён выбачаў ёй усе крыўды — і разьякляны ад вады чаравікі, і тое, што недаткнёная. Яго голас выгнаўся, як зьмяя.

— Вечарам, будзь ласкаў, ідзі на канцэрт. Безь мяне. Вельмі цябе прашу... Аб'ясьню пасля... Што ты гаворыш? А-а-а... Я цябе так-жа.

Яна зраджвала яго, дурнога наіўнага мужа. «Эй ты, пракурор! — здэкеваўся Карлініскі.

— Чуеш? Яна гаворыць «так-жа», каб не сказаць «кадуло». Гэта таму, што я! Я стаю побач і дакранаюся да яе далані.

— Чаго вы так цешыцеся? — здзівілася Марына, павесіўшы трубку.

А Карлініскі, здавалася, і ўзапраўды збіраўся апраўдаць ейныя пранозы:

— Марына Паўлаўна, я даўно хацеў вам задаць адно няскромнае пытаньне...

— Ка-лі ласка, хоць два, — дазволіла яна загадзя змучаным голасам.

«Ты — чорт, але я цябе перахітру», — паспеў падумаць Юры. І лясьлівым тонам запытаў:

— Марына Паўлаўна, вы верыце ў камунізм?.. І яшчэ другое, з вашага дазволу: вы любіце мужа?

✱

— Чорт, ужо перарвалі! — Уладзімер Пятровіч падыхаў трохі ў штучную тэлефонную цішыню. Марына не адклікалася. За сьцяной Сяргей спрагаў нямецкія дзеясловы.

— Сяргей, хадзі сюды.

— Ты мяне клікаў, бацька?

— Перадусім, добры дзень.

— Добры дзень, бацька.

— Вучышся? А я ўжо працаваўся. Усю ноч, да раніцы як пракляты сядзеў... Слухай, зрабі мне кампанію. Выхадны дзень, як-ніяк. Пагадорым, потым на машыне праедзімся. Вечарам — на канцэрт махнім. Згодзен?

— А Марына Паўлаўна?

— Маці — у сяброўкі. Дык добра?

Сяргей не пярэчыў.

— Хачу я спытацца, Сяргей... У сераду, на бацькаўскім сходзе шмат аб табе гаварылі. Хваліць, як належыцца. Ну, а пасля выкладчык гісторыі — як яго? — Валер'ян...

— Валер'ян Валер'янавіч.

— Вось-вось, ён самы. Адклікаў мяне на бок і шопча: «Зьвярніце ўвагу, паважаны Уладзімер Пятровіч. Ваш сын, ведаеце, задае розныя недарэчныя пытаньні й наагул — працяўляе нездаровае зацікаўленьне.»

Пракурор памаўчаў і, не дачакаўшыся адказу, — быццам між іншым — сказаў:

— Ты гэта, Сяргей, дзяўчатамі ці што цікавішся?

— Нясьцёрпы ружовы сьвет асьляпіў Сяргея. «Быццам дзяўчынка», — залюбаваўся Уладзімер Пятровіч. Ён ведаў, што Сяргей віваваты ў іншага роду грахох, але ў выхаваўчых мэтах — хай сам прызнаецца — прадаўжаў дапрашваньне.

— Так! Аб жанчынах падуць часамі надрэнна. Я ў твае гады быў хоць куды. Можна сказаць — першы дзяцюк у сяле... Толькі пашто з выкладчыкам на такіх тэмы дыскутаваць? Ты-б мяне спытаў...

— Ды я зусім не аб гэтым, — пачаў жаліцца Сяргей. — Я зусім пра іншае пытаўся.

— Пра іншае?

— Ну, ведама-ж. Зь гісторыі — пытаньні. Зь філязофіі так-жа. Прыкладам, аб войнах справядлівых і несправядлівых.

— Аб войнах? — здзівіўся Уладзімер Пятровіч, усё яшчэ ўдаючы, што нічога не разумее. — Няўжо ты ў наступным годзе на ваенную службу збіраешся? А Інстытут?

Сяргей зьбянтэжыўся. Аб розных саромлівых справах ён і ня думаў ніколі. Вучэньне аб войнах справядлівых і несправядлівых стварае яшчэ Марксам. Потым яго разьвіваў Ленін у ваднаведнасьці з новым гістарычным палажэньнем. Пацьвярджаючы гэта, Сяргей зьбегаву да сябе і прынёс якіясьці шшыткі, сьлісаныя дробным пісьмом.

— А Валер'ян Валер'янавіч гаворыць: Ярмак вёў справядлівае заваяваньне Сібіру. І паўстаньне Шаміля таксама правільна здумалі...

— Так, — разважаў Уладзімер Пятровіч. Бязь Сібіру нам нельга. І без Каўказу — нельга. Нафта. Марганец. Народ-жа што п'яе? «На дзікім беразе Іргыша сядзеў Ярмак, ахоплены думой». Чуў?

— Калі Ангельцы Індыю, так-жа...

— Ты гэтыя параўнаньні кін, — усхваляваўся Уладзімер Пятровіч. — Ангельцы нам не загад. Дзе мы жывём? У Ангельшчыне ці што?

Ён задумаўся на секунду: — Ангельшчына, узапраўды, была ня прычым. Якая Ангельшчына?

— Але гістарычна...

— Гістарычна, гістарычна! Ты гісторыю вучыч, але аб сьняньшнім дні помні. Мы што: будзем і ўжо бабудавалі? Вось-жа. Значыцца, у канчальным выніку, разумею — у канчальным! — правільна рабілі нашыя продкі. Справядліва.

Бацька меў рацыю. Але й Шаміля шкада. Ён-жа ня ведаў, што ў Расеі адбудзецца рэвалюцыя. Хацеў свой народ вызваліць, а потым высьцілаўся, — дарэмна стараўся і нават для сацыялізму шкодна.

— А вось Юры Міхайлавіч інакш мне аб'ясьняў. Уся справа, кажа, у тым, на чый пункт глядзеньня стаць. Для адных — справядліва, для іншых — наадварот. Дзе-ж тады запраўдна справядлівасьць?

«Узноў гэты Карлініскі!» — хацеў выляцацца Уладзімер Пятровіч, але ўстрымаўся.

— Ты, Сяргей, менш гэтай сафістыкай захоплівайся. Зразумела, Юры Міхайлавіч — чалавек з эрудыцыяй і з Марынай Паўлаўнай добра знаёмы... Але ўсё-ж такі ён табе не таварыш... Давай выкладвай папарадку — якімі ішчэ пытаньнямі ты вучыццялёў даймаеш?

✱

(Далей будзе.)

Пра палітыку сусінавання

(Заканчэньне з 2-ой бачыны)

мірнага сусінавання, тым больш, што яны недаступныя да зразуменьня Захаду, яна, хоць і нерэальная й неканечна патрэбная, найбольш выгадная для Савецкага Саюзу. Яна не патрабуе агромных матэрыяльных выскідаў і людзкіх ахвяраў, але дае пажаданыя вынікі. Гэтая палітыка, папершае, маральна і эканамічна ўзмацняе Савецкі Саюз і маральна раскладвае Запад. Узмацняе Савецкі Саюз тым, што стварае ўмовы для больш пільнага і далёкабачнага эксплуатацыі савецкага грамадства і для больш пільнага й узмоцненага пад'ёму эканамічнай магутнасці Савецкага Саюзу. Ня трэба забываць, што савецкае разьвіццё, гэта ў першую чаргу разьвіццё эканамічнае магутнасці, хоць гэта і дасягаецца коштам матэрыяльнага дабрабыту грамадства. Ня трэба забываць таксама, што кожны чалавек захоўвае ў сябе быццам-бы два супрацьлеглыя полюсы: нянавісьць і патрыятызм, якія маюць уласцівасьць пераходзіць адпаведна ў патрыятызм і нянавісьць, а таксама можа ўладаць рэвалюцыйнасьцю і рэзыгнацыяй. Народы Савецкага Саюзу, а цяпер і сатэлітныя імат чакалі й спадзяваліся на вонкавы штуршок да свайго нацыянальнага й сацыяльнага вызваленьня. Гэтага аднак ня сталася, калі ня лічыць гітлероўскае «палітыку вызваленьня», што зусім скампрамітавала сябе, а цяперашня ўсагульня палітыка сусінавання выветрывае й апошнія парасткі спадзяваньня. Таму першая нянавісьць і антыбальшавіцкая ці антысавецкая рэвалюцыйнасьць падсавецкіх народаў паступова пачынаюць пераходзіць у рэзыгнацыю або нават у сваеасаблівы савецкі патрыятызм расейскай ахварбоўкі. Да зараджэньня апошняга спрычыняецца ня толькі загубленая надзея на дапамогу вонкавых саюзнікаў, але і адсутнасьць умоваў нацыянальна-нага разьвіцця й разьвіцця нацыянальна-вызвольных рухаў; 2) узмоцненая палітыка савецкай і русыфікацыі падсавецкіх народаў; 3) рэзыгнацыя й маральна-палітычны расклад Захаду, на фоне чаго, пайменна, узрастаюць сацыяльна-палітычныя ўданы Савецкага Саюзу й савецкі патрыятызм падсавецкіх народаў. Гэта ўсё цэментуецца абмеркаванымі нормамі матэрыяльнага дабрабыту й адзінай ідэялёгіяй. Гэта, ведама, безчалавечна, але для Савецкай палітычна выгадна й здаравей, так як савецкае грамадства не «разбіраецца» ці матэрыяльна, ні ідэялёгічна і трымаецца ні ўтрымоўваецца ў вадзіным «паўгадоўным» гурце.

Маральны расклад Захаду выцякае ў першую чаргу з палітычнай разрозненасці, з надужывання (у пазытыўным значанні) дэмакратызмаў і магаразійнага дабрабытам. Скажаць проста — тут галоўную ролю грае бадай прыватны дабрабыт, што часта прыводзіць да звычайнай дзіцячай гульні ў палітыку ўнутры пасобных дзяржаваў і вонкаў між пасобнымі дзяржавамі, стварае ілюзію самаабяспечанасці й перадумовы да незалежнасці вонкавай небяспекі й вонкавых сьветаў наагул, прыводзіць нарэшце да недаацэны, а нават і да ігнараваньня нутранага паложаньня ў сябе й вонкаў. Такое йснаваньне й уклад жыцця даволі ўражлівае і падмінаваць, і пры першых палітычных ці сацыяльна-эканамічных забурэннях прыводзіць да разгубленасці й беспастаўных маракаваньняў ці самавінавачаньняў. Гэтага толькі й чакае Савецкі Саюз, а тады ў «мірным сусінаваньні» спажывае пастарэцка палажыць сваю «пралетарскую» руку на «пакрыўджаныя капіталізмам» народы.

Выглядае гэтае «мірнае сусінаваньне» з Задзіночанымі Штатамі Амэрыкі Максіма разьлічвае ня толькі на ўзьнікненьне эканамічных і сацыяльных крызісаў. Тут яна ўскладае шмат надзеі на маральнае змаганьне двух вялікіх народаў — савецкі, калі яго можна так назваць, і амэрыканскі. Як ведама, амэрыканская

нацыя вельмі маладая і разнакаляровая, якой нацыянальны патрыятызм яшчэ ў стадыі росту, ды там усё збудаванае на пагоні за матэрыяльным дабрабытам. «Савецкая нацыя», маючы сваім ядром расейскі народ з багатай нацыянальнай і палітычна-імперыялістычнай традыцыяй, наадварот можа пахваліцца сваім шавіністычным патрыятызмам, які ўспыжае разразаецца ўсё большымі посьпехамі Савецкага Саюзу на міжнародным форуме, «перадавой камуністычнай ці лінінскай» ідэялёгіяй, ненасытным пацягам да ўладаньня усім сьветам. На гэтым расейскім вялікадзяржаўным і шавіністычным патрыятызме ўзагадоўваюцца ўжо колькі год і іншыя падсавецкі народы, і яны празь некаторы час, пазбаўленыя сваёй собскай глебы нацыянальнага разьвіцця й нацыянальнага патрыятызму, ці хоць-бы нацыянальнага пачуцьця, змушаныя будуць у сілу гэтых абставінаў, пра якія мова йшла вышэй, далучыцца да агульнага рэчыва савецка-расейскага патрыятызму й падтрымаць палітыку Савецкага Саюзу ў ягоным наступе на Амэрыку. Выйгрыш будзе, ведама, на баку Савецкага Саюзу й «савецкага народу», як народу «здоравага» нацыянальна, а таму і палітычна, калі толькі Задзіночанымі Штатамі Амэрыкі будуць і далей працягваць сваю палітыку «непрадрашчэньня» да Савецкага Саюзу й ягоных народаў, сваю палітыку талераваньня савецкай агрэсыі й каліянальнай эксплуатацыі шматлікіх народаў.

Вось чаму Хрушчоў так упэўнены, што й ягоная палітыка «мірнага сусінавання» нязбежна прывядзе да перамогі над Захадам, да ўстанавленьня «камунізму» ў цэлым сьвеце.

П. Залужны

КГБ шукае...

(Заканчэньне зь 1-ай бач.)

«будзе садзейнічаць росту радоў патрыятызму Радзімы за мяжой».

Па лініі беларускай стварэньня «секцыі» й перавядзеньня яе й рэдакцыі газэты «Голас Радзімы» ў Менск — факт вельмі вымоўны. Папершае — ізноў-жа тактычная ігра: калі ласка, глядзецца «суайчыньнікі», мы цяпер не ў вагульным кашляку — а «беларуская секцыя» і лішам да вас з нашага й вашага роднага Менску. Падругое — каб дабіцца гэтых сувязяў з эмігрантамі, працу найбольш эфэктыўна можна вёсць стуль, скуль гэтыя эмігранты паходзяць і дзе пакінулі сваіх блізкіх і родных. Калі «секцыя», як яна залуляе, ставіць сваёй мэтай вышукі вонкавага роднага эмігрантаў на бацькаўшчыне, дык, бязумоўна, ляхчэй гэта рабіць зь Менску, чымся з Берліну, ня гледзячы на тое, што й перад гэтым камітэтам меў свае аддзелы ў гарадох БССР. Зьвяззаныя-ж із сваяком эмігранта «секцыя» куды ляхчэй зможа навязваць і «культурную сувязь» із самымі эмігрантамі ды, шангажучы яго, змушаць, калі ўжо не да супрацоўніцтва із «секцыяй» (чытай КГБ), дык прынамаць да поўнае пасьвісьці ў эмігранцкіх радох.

Вось гэта мае на мэце чарговая рэарганізацыя ў «Камітэце за вяртаньне на Радзіму». Але колькі-б разоў не зья-

свабоду й дзяржаўную незалежнасьць, як гэта прызнаецца кожнаму іншаму народу сьвету, з Амэрыканскім народам улучна.

2. Дзеля таго, што на тэрыторыі азіяцкае часткі Савецкае імперыі жывуць мільёны дэпартаваных Беларусаў, трэба дамагацца беларускіх перадачў радыя «Свабода» і для гэтае часткі тэрыторыі.

3. Дамагацца, каб навуковая праца Інстытуту Вывучэньня СССР была пашыраная на вывучэньне долі народаў СССР ня толькі савецкага прыяду, але й у глыбейшай гістарычнай перспектыве.

У ваблiччы народнагаўнае загрозы Беларускаму народу на бацькаўшчыне ды новага міжнароднага наступу расейскага імперыялізму Рада Беларускае Народнае Рэспублікі заклікае ўсю беларускую эміграцыю яшчэ больш узмоцніць сваю палітычную актыўнасьць на міжнародным полі для абароны правоў і будучыні Беларускага народу. Трэба далей пашыраць сувязі й супрацоўніцтва з усімі дзяржаўнымі народам сьвету, а галоўна з тымі, што ўжо добра разумеюць і належна ацэньваюць міжнароднае значэньне пытаньня свабоды Беларускага народу.

Нью-Ёрк, чэрвень 1960 г.

Рада Беларускае Народнае Рэспублікі

Пастанова Сэсіі...

(Заканчэньне з 3-ай бач.)

свабоду й дзяржаўную незалежнасьць, як гэта прызнаецца кожнаму іншаму народу сьвету, з Амэрыканскім народам улучна.

2. Дзеля таго, што на тэрыторыі азіяцкае часткі Савецкае імперыі жывуць мільёны дэпартаваных Беларусаў, трэба дамагацца беларускіх перадачў радыя «Свабода» і для гэтае часткі тэрыторыі.

3. Дамагацца, каб навуковая праца Інстытуту Вывучэньня СССР была пашыраная на вывучэньне долі народаў СССР ня толькі савецкага прыяду, але й у глыбейшай гістарычнай перспектыве.

У ваблiччы народнагаўнае загрозы Беларускаму народу на бацькаўшчыне ды новага міжнароднага наступу расейскага імперыялізму Рада Беларускае Народнае Рэспублікі заклікае ўсю беларускую эміграцыю яшчэ больш узмоцніць сваю палітычную актыўнасьць на міжнародным полі для абароны правоў і будучыні Беларускага народу. Трэба далей пашыраць сувязі й супрацоўніцтва з усімі дзяржаўнымі народам сьвету, а галоўна з тымі, што ўжо добра разумеюць і належна ацэньваюць міжнароднае значэньне пытаньня свабоды Беларускага народу.

Нью-Ёрк, чэрвень 1960 г.

Рада Беларускае Народнае Рэспублікі

Зь беларускага жыцьця

У Нью Ёрку

РЭФЭРАТ, ПРЫСЬВЕЧАНЫ 30 УГОДКАМ ЛІКВІДАЦЫ БЕЛАРУСКІХ НАЦДЭМАЎ

У суботу, 4-га чэрвеня сёлета, культурны рэфэрэнт Акруці БАЗА Нью-Ёрку ладзіў у залі Беларускага Грамадзкага Цэнтру рэфэрэнт, прысьвечаны 30-м уголкам ліквідацыі бальшавіцкімі ўладамі г. зв. «нацдэмаў» — цвёт тагачаснае беларускае інтэлігенцыі, навукоўцаў, пісьменьнікаў, палітычных кіраўнікоў, настаўнікаў, абвінавачаных бальшавікамі, напалоханымі буйным ростам беларускага жыцьця ў канцы дваццатых год, у «нацыянальна-буржуазным» ухале й жорстка рэпрэсаваных.

Рэфэрэнт, вельмі зьмястоўны й цікавы, чытаў праф. А. Адамовіч, сьветка й ахвяра розгледу беларускіх нацдэмаў у 1930 годзе.

ЗАКАНЧЭНЬНЕ ШКОЛЬНАГА ГОДУ У БЕЛАРУСКАЙ ШКОЛЕ БАЗА У НЬЮ ЁРКУ

У суботу 11-га чэрвеня адбылося заканчэньне заняткаў у беларускай школе Аддзелу БАЗА Нью-Ёрк. Урачыстасьць пачалася апошняй лекцыяй, праведзенай настаўнікамі ў прысутнасьці бацькоў, а паслей — іспытамі. Па іспытах, усім вучням былі разданыя пасьветчаньні.

ДАКЛАДЫ ЗЬ ГІСТОРЫ БЕЛАРУСКАЕ ЦАРКВЫ

Дом беларускіх айцоў Марыянаў у Лёндане і адначасна аседак Беларускае Місіі сёлета папоўніўся новымі сіламі. Гэта стварыла магчымасьць ажывіць і пашырыць рэлігійную й асьветную дзейнасьць, бо-ж і бібліятэка «Марыйскага Дому» павяжана ўзбагацілася. У выніку гэтых абставінаў быў намечаны цыкл дакладаў для пазнаньня беларускае рэлігійнае мінуўшчыні. Першы даклад з гэтага цыкла прачытаў 22 травеня а. Я. Гарошка аб жыцьці й дзейнасьці сьв. Эўфрасіньні — патронкі Беларусі. Пасьлей дакладу адбыўся невялікі канцэрт беларускае музыкі з магнэтафону. Другі даклад аб беларускім рэлігійным цэнтры ў Тураве прачытаў той-жа дакладчык 17 ліпеня. Гэты пачын і добра апрацава-

З нагоды канца школьнага году ды ў знак удзячнасьці за ахвярную працу, бацькі зладзілі былі ў гэтым самым дню пачастунак для настаўнікаў школы.

ГАДАВЫ ШКОЛЬНЫ КАНЦЭРТ У МУЗЫЧНАЙ СТУДЫ СП-НІ Э. ЗУБКОВІЧ

11-га чэрвеня а гадз. 5-ай увечары ў залі Беларускага Грамадзкага Цэнтру адбыўся гадавы канцэрт вучняў музычнае студыі ведамае нашаму беларускаму грамадству праф. Эльзы Зубковіч. У канцэрте зь вельмі багатаю праграмаю выступіла зь дзясятка дзятчак і хлопцоў, ад малых, што толькі пачалі навуку, да блізу дасьпелых піяністаў. Зь Беларусаў — вельмі добра паказалі сябе на канцэрте Ліда Рагуля й Слава Цэлеш.

Канцэрт скончыўся, у знак удзячнасьці для настаўніцы, выкананьнем сп-най Лізы Маркоўскай і Клавай Ярашэвіч беларускіх песняў і рамансаў, скампанаваных праф. Э. Зубковіч. Апошнім нумарам багатае праграмы быў зь вялікім удзьмакам выкананы сп-ний Зубковіч пад акампаньямэнт сп-ні Тацяны Канраді, на двух фартап'янах, Канцэрт А Мінора Грыга.

У Лёндане

няя тэмы дакладаў выклікаюць у слухачоў зразумелае зацікаўленьне.

40-ГОДЗЬДЗЕ ПЭТЫЧНАЕ ТВОРЧАСЬЦІ ВІНЦУКА АДВАЖНАГА

Дзякуючы асабліваму Божаю правіду, ведамы беларускі рэлігійны дзеяч і патэа Вінчук Адважны апынуўся ў вольным сьвеце і сёлета адзначаў 70-годзьдзе свайго жыцьця й 40-годзьдзе пэтычнае творчасьці. З гэтае нагоды было наладжана ў Лёнданскім Доме Айцоў Марыянаў прыняцьце на чесьць дастойнага юбіляра, на якім а. Ч. Сіповіч схакарактарызаваў ягоную творчасьць, а потым сам юбіляр падзяліўся з прысутнымі ўспамінамі із свайго жыцьця. Прыняцьце адбылося ў вельмі прыязнай атмасфэры й пакінула ў прысутных незабыўны ўспаміны.

Удзельнік

УВАГА, ПАДПІШЧЫКІ ЗНА, УВАГА!

Прасіцца нашых паважаных Падпішчыкаў у Задзіночаных Штатах Амэрыкі, якія атрымюваюць газету беспасярэдня з Адміністрацыі, усе залеглыя ці рэгуляваць у нашага прадстаўніка сп. Б. Даніловіча. Ягоны адрас наступны:

Mr. B. Danilovich
303 Howard St.,
New Brunswick, N. J.

Тым больш гэтага прасьба ськіроўвацца да тых, хто газету атрымювае праз сп. Б. Даніловіча.

Адміністрацыя «Бацькаўшчыны»

ных імпрэзаў БААТ будзе такой, каб не ўзаходзіць у дарогу ды не паўтаранца з тэматыкай ВІНІМ, ды іншых беларускіх лекцыяў пра Беларусь. Наадварот БААТ хоча даць тое, чаго да гэтага часу не халала. БААТ хоча дапамагчы перадусім сваім сябрам узбагаціць іх агульныя веды, ды пазнаёміць усіх тых, што гэтым цікавяцца, з навейшымі дасягненьнямі навукі й тэхнікі.

Акрамя сваёй непасярэдняй мэты — узбагачэньня духова ды навукай удзельнікаў сваіх вечароў, БААТ спадзяецца выканаць і іншае ня менш важнае заданьне, а менавіта — усвесьці пачуцьцё сьброўскасьці й таварыскасьці між сваімі сябрамі, што розныя чынам ды наведваюць розныя школы, а таксама пачуцьцё дачынасьці між малодшымі студэнтамі ды нашым старэйшым грамадствам. Да гэтага асабліва могуць прычыніцца публікацыі пачастункі з кавай, якія звычайна ладзяцца паслей рэфэратаў.

Ёсьць яшчэ адна вельмі важная старонка ў рэфэратах БААТ. Яны застаўляюць аўтараў рэфэратаў распрацоўваць беларускі навукова-тэхнічны слоўнік. Яны прывучаюць-жа адначасна слухача да беларускай навуковай тэрміналёгіі. Трэба было-б толькі, каб Таварыства паклапацілася неак шырай выкарыстаць гэты слоўнік, г. зн. адпаведна ўлажыць яго й распрацуюдзіць.

Сяньня вечары БААТ ладзяцца ў Нью Ёрку й Нью Брансвіку, Н. Дж., можна аднак спадзявацца, што наробныя імпрэзы хутка будуць ладзіцца й у іншых беларускіх асяродках, дзе жывуць сябры БААТ.

Б. Е.

Культурна-асьветная праца Беларуска-Амэрыканскага Анадэмічнага Таварыства (БААТ)

Дня 18. VI. 60 г. БААТ дало другі рэфэрэнт у Нью Ёрку. Гэта быў рэфэрэнт, сп. Ю. Станкевіча пра «Электронныя вылічальныя машыны (Computers)». Гэты рэфэрэнт, хаця й на вузка спецыяльную тэму, быў як і ў першым выпадку дасканала падрыхтаваны ды ўмела прачытаны. Рэфэрэнт ахапіў гісторыю лічэньня наагул, уключаючы з мадэрнымі электроннымі машынамі. Докладчык патрапіў нат ілюстраваць сваю лекцыю разьвязкай нашай ведамай загадкай — «як перавезці праз раку калусту, казу й ваўка на адным, так каб нішто ня было пашкоджана».

БААТ сьлівае ёсьць у сіле дзець шырэй рэфэратаў на вузка спецыяльныя тэмы, асабліва з заліны тэхнікі й хіміі. Некаторыя з гэтых рэфэратаў будуць прачытаны ў бліжэйшай будучыні. Наагул-жа БААТ плянуе накіраваць сваю дзейнасьць у больш агульна-асьветным і асьветна-узгадаваўчым напрамку. Тэхнічныя тэмы будуць пераважна давацца ў такі спосаб, каб яны былі даступнымі для абсалвэнтаў ня тэхнічных аддзелаў ды наагул людзей зацікаўленых. Будуць таксама падрыхтаваны дыскусійныя вечары аб узгадаваньні моладзі, аб ролі жанчыны ў грамадстве, ды іншыя.

Як відаць, тэматыка культурна-асьвет-

НІВОДНАЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЯ, ТАВАРЫСКАЯ І СЯМЕЙНАЯ ўРАЧЫЦА СЬЦЬ НЕ ПАВІННА АДБЫЦА БІЗ ЗБОРУ СПРЭД ПРЫСУТНЫХ АХВЯРАЎ ПРА ПРЫСУТНЫХ НАЦДЭМАЎ

ВЫДАВЕЦКІ ФОНД «БАЦЬКАЎШЧЫНЫ»!

НАШЫ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ

АНГЛІЯ:
Mr. Aleksander Laszuk, 97 Meere Park Rd., London, S. W. 6.

АўСТРАЛІЯ:
Mr. A. Vasilienka, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.
Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.
Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.
Mr. W. Akavity, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗЫЛІЯ:
Mr. C. Cimafiejcyk, Prasa 76, Tiridentes, Curitiba — Parana.

ЗАДЗІНОЧАНЫЯ ШТАТЫ:
Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.
Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.
Mr. Ul. Duniec, 814 Brayton Ave., Cleveland 13, Ohio.

КАНАДА:
Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ont.

ФРАНЦЫЯ:
Union des Travailleurs Biélorussiens en France, 26, rue de Montholon, Paris 9.
Mr. W. Kasztelan, 33 rue Kleber, Mouvoux (Nord).

Беларускі тыднёвік палітыкі, культуры й грамадзкага жыцьця.
Выдавец: Уладзімер Бортнік
РЭДАКЦЫЯ КАЛЕГІЯ
Артыкулы, надпісанія прывітчанам або ініцыяламі аўтара, не заўсёды выражаюць нагляд Рэдакцыі. Незамоўленыя рукапісы назад не звярочваюцца. Рэдакцыя адказвае на лісты толькі пасля далучэньня паштовага маркі або міжнароднага паштовага купону.